

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาและเตรียมที่จะเผชิญกับกระแสโลกโดยปัจจัยที่สำคัญที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว ได้แก่ คุณภาพคน

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนรู้จักวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรมคุณธรรม รู้จักพึ่งตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543, หน้า 1)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ได้กำหนดให้มี “กฎหมายการศึกษาแห่งชาติ และจัดให้มีการปฏิรูปการศึกษา” ดังความในมาตรา 81 ตอนหนึ่งว่า “จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคม” (รัฐ กังแดง, 2543, หน้า 320) จากข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญ จึงได้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวดที่ 6 ได้ดำเนินการให้มีระบบการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ในสถานศึกษาทุกระดับและให้สถานศึกษาทุกแห่งได้รับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) โดยจะต้องมีการประเมินคุณภาพภายนอกครั้งแรกของสถานศึกษาทุกแห่งภายใน 6 ปี นับแต่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมีผลบังคับใช้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544, หน้า 1) มีการกำหนดมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 24-25) ดังนี้

มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐาน การศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบประกันคุณภาพภายใน และระบบประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพ การศึกษาและถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยมีการจัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา 49 สถานศึกษาต้องให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่มี ข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษาตามคำร้องขอของสำนักงานรับรอง มาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าว รับรองที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้น

มาตรา 50 ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของ สถานศึกษาใดไม่ได้มาตรฐานที่กำหนดให้สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพ การศึกษาจัดทำข้อเสนอการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุง แก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการดังกล่าว ให้สำนักงานรับรองมาตรฐาน และ ประเมินคุณภาพการศึกษารายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือคณะกรรมการ อุดมศึกษาเพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข (มาตรา 51)

ทั้งนี้โรงเรียนบ้านคลองใหญ่ใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ได้รับการ ประเมินคุณภาพการศึกษา จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบแรก เมื่อ พ.ศ. 2548 มีผลการประเมินอยู่ในระดับ ปรับปรุง 6 มาตรฐาน ดังนี้ มาตรฐาน ด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจรรูญ มีความคิดสร้างสรรค์ คิด ไตรตรองและมีวิสัยทัศน์ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็น ตามหลักสูตร มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะ ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ด้านครู มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านผู้บริหาร มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการจัด กิจกรรม และการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตร ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น ระดับ พอใช้ 8 มาตรฐาน ดังนี้ ด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียน มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการ ทำงาน สามารถทำงานร่วมกับ ผู้อื่นได้ มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย

สุขภาพและสุขภาพจิตที่ดี มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา ด้านครู มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ ด้านผู้บริหาร มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ ซึ่งไม่ผ่านมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงทำให้โรงเรียนบ้านคลองใหญ่จัดอยู่ในโรงเรียนประเภท “โรงเรียนไอซียู” ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนบ้านคลองใหญ่ได้ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา และให้ผ่านการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านคลองใหญ่ได้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2
2. เพื่อจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนบ้านคลองใหญ่ได้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2
3. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนบ้านคลองใหญ่ได้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2

ขอบเขตการวิจัย

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านคลองใหญ่ได้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2

ด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินภายนอกระดับพื้นฐานการศึกษา โรงเรียนบ้านคลองใหญ่ได้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2

แหล่งข้อมูล

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านคลองใหญ่ใต้	จำนวน 9 คน
2. ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองใหญ่ใต้	จำนวน 60 คน
3. ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านคลองใหญ่ใต้	จำนวน 4 คน
รวม	จำนวน 73 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านคลองใหญ่ใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2

1. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
2. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
3. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
6. การประเมินคุณภาพการศึกษา
7. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
8. การผุดงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ตอนที่ 2 จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนบ้านคลองใหญ่ใต้ สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2

แหล่งข้อมูล

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านคลองใหญ่ใต้	จำนวน 9 คน
2. ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองใหญ่ใต้	จำนวน 60 คน
3. ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านคลองใหญ่ใต้	จำนวน 4 คน
รวม	จำนวน 73 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

**ตอนที่ 3 ศึกษาผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
บ้านคลองใหญ่ใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2**

แหล่งข้อมูล

ผลการประเมินภายในจากหน่วยงานต้นสังกัด

ตัวแปรที่ศึกษา

ผลการประเมินคุณภาพภายใน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานต่างๆ ของสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะต่างๆ ครบถ้วน ตามความคาดหวังของหลักสูตรและบรรลุตามมาตรฐานการศึกษา
2. ปัญหาการจัดการศึกษา หมายถึง อุปสรรคในกระบวนการบริหารงาน การจัดการศึกษาในโรงเรียนบ้านคลองใหญ่ใต้
3. แนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา หมายถึง วิธีการกระบวนการดำเนินงานต่างๆ ของสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะตามความคาดหวังของหลักสูตรและบรรลุตามมาตรฐานการศึกษา
4. แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง แผนที่จัดทำอย่างเป็นระบบบนพื้นฐานข้อมูลของสถานศึกษาประกอบด้วย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวปฏิบัติที่ชัดเจน สมบูรณ์ ครอบคลุมการพัฒนาทุกกิจกรรมที่เป็นส่วนประกอบหลักของการจัดการศึกษาและเป็นที่ยอมรับร่วมกันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง นำไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของแต่ละกิจกรรมที่กำหนดอย่างสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และมาตรฐานหลักสูตรสถานศึกษา
5. ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง ความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนบ้านคลองใหญ่ใต้
6. ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง ผลที่เกิดจากผลการประเมินคุณภาพภายในจากหน่วยงานต้นสังกัด
7. การประชุม หมายถึง การที่ประชาชนหรือหมู่ชนที่เข้ามารวมตัวกันเพื่อพูดคุยปรึกษาหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในรูปของกลุ่มหรือเครือข่าย ในประเด็นใดประเด็นหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายที่แก้ปัญหาต่างๆ ให้ลุล่วงหรือพัฒนาประเด็นนั้นๆ ร่วมกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. โรงเรียนบ้านคลองใหญ่ได้อย่างมีคุณภาพครอบคลุมตามมาตรฐานการจัดการศึกษา
2. โรงเรียนบ้านคลองใหญ่ได้ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองและได้รับการรับรองคุณภาพจาก สมศ.

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร